

Författningsfrågor

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas 54 motionsyrkanden som rör författningsfrågor. De flesta av yrkandena avser samma eller i huvudsak samma frågor som utskottet behandlade våren 2007 i betänkande 2006/07:KU11 och våren 2008 i betänkande 2007/08:KU14. Vissa andra yrkanden avser frågor som behandlades våren 2008 i betänkande 2007/08:KU11. De nämnda yrkandena behandlas förenklat i ett särskilt avsnitt.

Utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden, i huvudsak med hänvisning till Grundlagsutredningens arbete samt beredningen av dess kommande förslag och av Ansvarskommitténs förslag.

Två särskilda yttranden (v resp. mp) har avgetts.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet i förslagspunkt 7	4
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning	5
Bakgrund	5
Utskottets överväganden	7
Successiv minskning av antalet riksdagsledamöter	7
Personval	7
Jämförelse mellan olika partiers valprogram	8
Ministerstyre	9
Regioner och kommuner	11
Domares ställning	13
Motioner som bereds förenklat	14
Särskilda yttranden	15
1. Motioner som bereds förenklat, punkt 7 (v)	15
2. Motioner som bereds förenklat, punkt 7 (mp)	15
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	16
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2008	16

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Successiv minskning av antalet riksdagsledamöter

Riksdagen avslår motion 2008/09:K252.

2. Personval

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:K238 och 2008/09:K400 yrkande 1.

3. Jämförelse mellan olika partiers valprogram

Riksdagen avslår motion 2008/09:K235.

4. Ministerstyre

Riksdagen avslår motion 2008/09:K400 yrkande 2.

5. Regioner och kommuner

Riksdagen avslår motion 2008/09:K271 yrkandena 3–6.

6. Domares ställning

Riksdagen avslår motion 2008/09:K282.

7. Motioner som bereds förenklat

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Stockholm den 2 december 2008

På konstitutionsutskottets vägnar

Berit Andnor

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Berit Andnor (s), Per Bill (m), Margareta Cederfelt (m), Morgan Johansson (s), Eva Bengtson Skogsberg (m), Stefan Tornberg (c), Yilmaz Kerimo (s), Cecilia Wigström i Göteborg (fp), Helene Petersson i Stockaryd (s), Björn Leivik (m), Billy Gustafsson (s), Ingvar Svensson (kd), Marianne Berg (v), Phia Andersson (s), Annie Johansson (c), Mikael Johansson (mp) och Karl Sigfrid (m).

Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet i förslagspunkt 7

Motion	Motionärer	Yrkanden
7. Motioner som bereds förenklat		
2008/09:K202	Rolf Gunnarsson (m)	
2008/09:K203	Rolf Gunnarsson (m)	
2008/09:K207	Rolf Gunnarsson (m)	
2008/09:K217	Marianne Berg m.fl. (v)	1 och 2
2008/09:K221	Andreas Norlén och Annicka Engblom (båda m)	
2008/09:K222	Sten Bergheden (m)	
2008/09:K234	Lennart Pettersson och Johan Linander (båda c)	
2008/09:K236	Betty Malmberg och Gunnar Axén (båda m)	
2008/09:K247	Elisabeth Svantesson (m)	
2008/09:K257	Bertil Kjellberg (m)	
2008/09:K267	Hans Wallmark (m)	
2008/09:K274	Christin Hagberg (s)	
2008/09:K287	Inger Davidson (kd)	
2008/09:K289	Thomas Bodström (s)	
2008/09:K300	Hans Stenberg och Eva Sonidsson (båda s)	
2008/09:K303	Bo Bernhardsson och Margareta Persson (båda s)	
2008/09:K304	Staffan Danielsson och Jörgen Johansson (båda c)	
2008/09:K309	Anti Avsan (m)	
2008/09:K317	Johan Löfstrand m.fl. (s)	
2008/09:K319	Hans Hoff (s)	
2008/09:K322	Anna König Jerlmyr och Finn Bengtsson (båda m)	
2008/09:K330	Birgitta Ohlsson och Fredrik Malm (båda fp)	1–3
2008/09:K334	Birgitta Ohlsson m.fl. (fp)	1–5
2008/09:K335	Lage Rahm m.fl. (mp)	
2008/09:K336	Mats Pertoft m.fl. (mp)	
2008/09:K341	Lars-Arne Staxäng m.fl. (m)	
2008/09:K361	Anna Kinberg Batra (m)	
2008/09:K363	Eva Johnsson (kd)	
2008/09:K372	Sten Bergheden (m)	
2008/09:K386	Mikael Oscarsson (kd)	1
2008/09:K389	Camilla Lindberg m.fl. (fp, mp, v, c)	2 och 3
2008/09:U323	Birgitta Ohlsson m.fl. (fp)	14 och 15
2008/09:So363	Josefin Brink m.fl. (v)	9
2008/09:A355	Josefin Brink m.fl. (v)	2
2008/09:A402	Maria Wetterstrand m.fl. (mp)	42

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Ärendet består av 54 motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2008 i olika författningsfrågor. De flesta av yrkandena avser samma eller i huvudsak samma frågor som utskottet behandlade våren 2007 i betänkande 2006/07:KU11 Författningsfrågor och våren 2008 i betänkande 2007/08:KU14 Författningsfrågor. Vissa andra yrkanden avser frågor som behandlades våren 2008 i betänkande 2007/08:KU11 Fri- och rättighetskyddsfrågor. De nämnda yrkandena behandlas förenklat i ett särskilt avsnitt.

Bakgrund

Regeringen tillkallade sommaren 2004 en parlamentarisk kommitté med uppdrag att göra en samlad översyn av regeringsformen (Ju 2004:11, dir. 2004:96). Kommittén har antagit benämningen Grundlagsutredningen.

Kommitténs arbete ska enligt dess direktiv framför allt koncentreras och inriktas på att stärka och fördjupa den svenska folkstyrelsen, att öka medborgarnas förtroende för demokratins funktionssätt och att höja valdeltagandet. I uppdraget ingår att göra en utvärdering och översyn av hela valsystemet, inklusive personvalets utformning och systemet med utjämningsmandat. I det sammanhanget kan det finnas anledning att överväga om antalet riksdagsledamöter behöver ändras, och kommittén är oförhindrad att pröva frågan om antalet riksdagsledamöter. Vidare ingår i uppdraget att göra en utvärdering och översyn av de bestämmelser som reglerar regeringsbildningsprocessen och förhållandet mellan riksdag och regering i övrigt. Kommittén ska också utreda frågorna om lagprövning och om det finns behov av en författningsdomstol, och i det sammanhanget ska kommittén undersöka om det finns behov av att tydliggöra domstolarnas roll i det konstitutionella systemet. Kommittén har vida ramar för sitt arbete. Den är i princip oförhindrad att ta upp alla frågor som kan anses falla inom ramen för de frågeställningar som kommittén har i uppdrag att se över. Det är dock inte fråga om att genomföra någon total författningsreform. Uppdraget omfattar alltså inte de grundläggande principer för statskicket som slås fast i regeringsformens inledande bestämmelser och inte heller det förhållandet att Sverige är en monarki. I uppdraget ingår att föreslå de förändringar som kommittén finner motiverade.

Kommittén ska redovisa sitt uppdrag senast den 31 december 2008.

Oavsett vilka och hur omfattande förslag utredningens arbete kan komma att resultera i kan en proposition om grundlagsändringar – efter sedvanlig remissbehandling och beredning i Regeringskansliet – bli fram-

lagd för riksdagen under nästa riksmöte. Motionsyrkanden som rör ändringar i grundlagen avses under det riksmötet komma att få en fördjupad beredning.

Utskottets överväganden

Successiv minskning av antalet riksdagsledamöter

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker en motion (m) om successiv minskning av antalet riksdagsledamöter med hänvisning till arbetet med Grundlagsutredningens förslag.

Motionen

I motion 2008/09:K252 anser Lennart Hedquist och Gunnar Axén (båda m) att antalet riksdagsledamöter planmässigt under en tjuugoårsperiod bör minska till 249, och de föreslår att regeringen i samband med beredningen av Grundlagsutredningens kommande förslag beaktar denna möjlighet. Motionärerna anser att ett lämpligt sätt vore att antalet 249 föreskrivs i regeringsformen men att minskningen till detta antal genom övergångsbestämmelser görs på det sättet att antalet vid varje ordinarie val minskas med 20.

Ett antal motioner om att minska antalet riksdagsledamöter behandlas i avsnittet om motioner som bereds i förenklad form.

Utskottets ställningstagande

Motionsyrkanden om ett minskat antal riksdagsledamöter har tidigare avstyrkts med hänvisning till Grundlagsutredningens arbete. Utskottet anser att arbetet bör avvaktas även såvitt avser det här aktuella motionsförslaget. Utskottet avstyrker därmed motion 2008/09:K252 (m).

Personval

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker motioner (m resp. c) om ökat personvalsinslag i någon form med hänvisning till Grundlagsutredningens arbete och beredningen av dess kommande förslag.

Motionerna

Finn Bengtsson och Rolf K Nilsson (m) begär i motion 2008/09:K238 ett tillkännagivande om en lagöversyn i syfte att föreslå ett ökat inslag av personval. Förslaget bör enligt motionärerna gå ut på att

1. kandidaterna fortfarande är medlemmar i och representerar olika partier som fyller kraven för registrering,
2. kandidaten ska kunna välja att representera sitt parti på en valsedel som är skapad endast till stöd för personval med kandidater från alla registrerade partier, där kandidatens namn och partitillhörighet framgår, men där namnen förs upp på valsedeln i randomiserad ordning,
3. väljarna informeras om att denna särskilda ”personvalsedel” kräver ett aktivt val av en person för att över huvud taget vara giltig,
4. valdistriktet utgörs av hela Sverige,
5. för varje giltig valsedel med en person förkryssad ska rösten räknas det parti till godo som den förkryssade kandidaten representerar oavsett om kandidaten blir vald eller ej,
6. principen är att lika många personröster ger upphov till ett personvalt mandat, oavsett partiets storlek.

Fredrick Federley (c) föreslår i motion 2008/09:K400 yrkande 1 ett tillkännagivande till regeringen om att ett införande av enmansvalkretsar eller fullt personval till riksdagen bör utredas. Motionären anser att det är ett demokratiskt problem att riksdagsledamöterna har en så svag ställning i förhållande till sitt parti och rent faktiskt svag ställning i förhållande till regeringen.

Ett antal motioner om att spärren vid personval ska tas bort behandlas i avsnittet om motioner som bereds i förenklad form.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att resultatet av Grundlagsutredningens arbete och beredningen av dess förslag bör avvaktas. Därmed avstyrks motionerna 2008/09:K238 (m) och 2008/08:K400 (c) yrkande 1.

Jämförelse mellan olika partiers valprogram

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen avslår en motion (m) om att inrätta ett statligt institut för jämförelse mellan partiernas valprogram.

Motionen

I motion 2008/09:K235 av Betty Malmberg (m) begärs ett tillkännagivande till regeringen om att metoder bör införas med syfte att förbättra kvaliteten i valdebatten och ge väljarna möjlighet att göra objektiva jämförelser mellan olika partiers valprogram. Motionären anför att det i Nederländerna har inrättats ett fristående statligt institut, Centrala Planeringsby-

rån, dit samtliga partier kan skicka sina partiprogram för en seriös och opartisk bedömning. Byrån gör en ekonomisk analys av programmen, och utvärderingarna publiceras en dryg månad före valet. Väljarna kan då ta del av de olika partiprogrammens effekter på frågor som statsbudgeten, inflation, arbetslöshet, tillväxt m.m. En motsvarande funktion bör enligt motionären inrättas i Sverige.

Riksdagens utredningstjänst

Inom riksdagsförvaltningen finns sedan länge en utredningstjänst (RUT), som utför utredningsuppdrag från riksdagens ledamöter, partikanslier, utskott och övriga organ samt utländska parlament.

Budgetkontoret, som tillhör utredningstjänsten, kan på uppdrag göra ekonomiska analyser av olika förslag. Kontoret arbetar då med simuleringsmodeller som gör det möjligt att beräkna det ekonomiska utfallet av gällande regler och simulera alternativa regler och därmed beskriva utgiftsförändringar, fördelningseffekter m.m. av olika skatte-, avgifts-, socialförsäkrings- eller bidragsregler. Underlaget för beräkningarna utgörs av urvalsundersökningar från Statistiska centralbyrån (SCB).

Utskottets ställningstagande

Utskottet, som vill erinra om den verksamhet som riksdagens utredningstjänst bedriver på uppdrag av bl.a. riksdagsledamöter och partikanslier, anser inte att det finns skäl att inrätta något sådant institut som avses i motion 2008/09:K235 (m). Motionen avstyrks.

Ministerstyre

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker med hänvisning till Grundlagsutredningens arbete och beredningen av Ansvarskommitténs förslag ett motionsyrkande (c) om införande av ministerstyre.

Motionen

I motion 2008/09:K400 av Fredrick Federley (c) yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att införande av ministerstyre bör utredas. Motionären anser att den parlamentariska kontrollen av ministrar bör stärkas och ministrar också ges större befogenheter att agera. Möjligheten för ministrar att agera i kriser eller politiskt svåra situationer är enligt motionären begränsad, eftersom regeringen är kollektivt ansvarig för beslutade regleringsbrev.

Ett antal motioner som avser den svenska förvaltningsmodellen behandlas i avsnittet om motioner som bereds i förenklad form.

Bakgrund

Bland de motioner om den svenska förvaltningsmodellen som utskottet behandlade i betänkande 2007/08:KU14 fanns en motion som rörde statsråds möjlighet att styra verk och myndigheter. Utskottet redogjorde där för gällande regler och aktuella utredningar. Bland annat redovisades innebörden enligt Grundlagberedningen av att myndigheterna lyder under regeringen, nämligen att dels en enskild minister inte har befälsrätt över myndigheterna, dels en föreskrift från regeringen ska riktas till myndigheten som sådan, inte till en tjänsteman hos denna (SOU 1972:15 s. 195).

De utredningar som nämndes var dels 2006 års förvaltningskommitté (Fi 2006:08, dir. 2006:123), dels Ansvarskommittén (Fi 2003:02, dir. 2003:10), dels Styrutredningen (Fi 2006:07, dir. 2006:30 och 2007:75).

2006 års förvaltningskommitté har till uppgift att göra en översyn, som ska omfatta alla statliga förvaltningsmyndigheter som lyder under regeringen, med syfte att effektivisera statlig förvaltning och verksamhet, bl.a. genom att klargöra vad som bör vara statliga åtaganden i form av myndighetsuppgifter och skapa goda förutsättningar för regeringens styrning av den statliga verksamheten. En slutredovisning med överväganden och förslag ska lämnas senast den 15 december 2008.

Ansvarskommittén lade i februari 2007 fram sitt slutbetänkande Hållbar samhällsorganisation med utvecklingskraft (SOU 2007:10). Kommittén ansåg i betänkandet att det finns ett stort behov av att "återsamla staten". I stället för den specialisering som i dag är den organiserande principen för staten och dess beslutsprocesser ville kommittén skapa en modell för samordning inom staten som bygger på den regionala nivån och på ett utvecklat samspel mellan Regeringskansliet, länsstyrelserna och sektorsmyndigheterna. En samlad översyn av Regeringskansliet borde enligt kommittén göras för att anpassa organisation och arbetssätt till de krav som kommer att ställas på framtidens samhällsorganisation.

Styrutredningen lade i oktober 2007 fram betänkandet Att styra staten – regeringens styrning av sin förvaltning (SOU 2007:75). Utredningen föreslog att instruktionerna ska vara de centrala dokumenten för regeringens styrning av myndigheterna, att verksamhetsdelen i regleringsbrev avskaffas generellt sett samt att formerna för informella kontakter diskuteras mellan departement och myndigheter. Utredningen framhöll att informella kontakter mellan Regeringskansliet och dess myndigheter är ofrånkomliga och önskvärda samt ett viktigt inslag för att styra och utbyta information.

Utskottet ansåg att resultatet av arbetet i 2006 års förvaltningskommitté och även av beredningsarbetet med anledning av Ansvarskommitténs och Styrutredningens betänkande borde avvaktas och avstyrkte föreliggande motioner.

Ansvarskommitténs förslag har remissbehandlats och bereds inom Regeringskansliet. Styrutredningens förslag har remissbehandlats och beretts inom Regeringskansliet. Delar av förslagen har genomförts.

Utskottets ställningstagande

Enligt utskottets uppfattning bör resultatet av Grundlagsutredningens arbete och beredningen av Ansvarskommitténs förslag avvaktas. Utskottet avstyrker därmed motion 2008/09:K400 (c) yrkande 2.

Regioner och kommuner

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker motionsyrkanden (c) som rör kompetens för regioner och kommuner med hänvisning till Grundlagsutredningens arbete och beredningen av Ansvarskommitténs förslag.

Motionen

I motion 2008/09:K271 av Stefan Tornberg och Annie Johansson (båda c), som i sina huvuddrag är inriktad på decentralisering och regionalisering av makt och inflytande, begärs tillkännagivanden om att den kommunala självstyrelsen bör grundlagfästas (yrkande 3) och att en författningsdomstol bör inrättas för att avgöra tvister gällande kompetensområden mellan olika politiska nivåer (yrkande 4).

I samma motion (yrkande 5) begärs ett tillkännagivande om att en första kammare bör inrättas i riksdagen med representation från regionerna. Därigenom ges dessa, anför motionärerna, inflytande över frågor som har en lokal och regional dimension.

Vidare begärs (yrkande 6) ett tillkännagivande om att en kompetenscatalog bör upprättas för att förtydliga ansvar och befogenheter för olika beslutsnivåer. Genom en ny grundlag, där det klart och tydligt framgår vilka kompetensområden kommunerna, regionerna och den centrala makten har, kan enligt motionärerna federalism tillämpas i praktiken. De anser att en ny författning ska innehålla principer för kompetensfördelningen mellan olika beslutsnivåer och fördelningen förtydligas i en kompetenscatalog.

Motioner som rör den kommunala självstyrelsen, såvitt avser möjligheten att införa trängselavgifter, avses bli behandlade i utskottets betänkande 2008/09:KU11.

Bakgrund

Ansvarskommittén, som hade i uppdrag att se över strukturen och uppgiftsfördelningen inom samhällsorganisationen, lämnade som nämnts ovan i februari 2007 sitt slutbetänkande Hållbar samhällsorganisation med utvecklingskraft (SOU 2007:10).

I betänkandet beskrevs det huvudsakliga uppdraget ha bestått i att analysera dagens samhällsorganisation och bedöma om det krävs förändringar av uppgiftsfördelning och struktur för att klara de utmaningar som de offentliga verksamheterna i framtiden kommer att ställas inför. Kommittén hade ägnat särskild uppmärksamhet åt vikten av ett medborgarperspektiv och behovet av likvärdighet. Mycket av kommitténs analysarbete hade rört sektoriseringen och dess problem. I fokus för ansträngningarna att åstadkomma ett mer tvärsektoriellt arbetssätt stod enligt kommittén den regionala samhällsnivån, och kommittén föreslog en ny regional samhällsorganisation med tydligare roller och uppgiftsfördelning och en gemensam regionindelning för staten och den kommunala sektorn. Vad gäller regional utveckling skilde kommittén ett utvecklingsuppdrag av självstyrelsekaraktär från ett mer renodlat statligt myndighetsuppdrag. Som en följd av detta föreslogs att landstingen ersätts av direktvalda regionkommuner med ett sammanhållet ansvar för regional utveckling och hälso- och sjukvård. Samtidigt får enligt förslaget nya länsstyrelser, som statens företrädare i länet, i uppdrag att samordna statliga verksamheter, bedriva tillsyn och redovisa tvärsektoriella kunskapsunderlag till regeringen. Kommittén framhöll att en förutsättning för dessa reformer är en ny, gemensam läns- och regionkommunindelning med väsentligt färre enheter än i dag.

Såvitt avser förhållandet mellan staten och den kommunala sektorn framhöll kommittén att en effektiv användning av offentliga resurser kräver utrymme för lokala och regionala avvägningar och prioriteringar. Ett stort mått av kommunal självstyrelse är därför enligt kommittén avgörande för att det offentliga välfärdsåtagandet också på längre sikt ska kunna fullföljas, samtidigt som det finns ett starkt och legitimt nationellt intresse av att styra den kommunala verksamheten.

Ansvarskommitténs förslag har remissbehandlats. Enligt uppgift från Regeringskansliet är förslagen fortfarande under beredning.

I Grundlagsutredningens direktiv uttalades, när det gäller kommunala frågor innefattande regionfrågor, kompetensfördelningsfrågor och kommunalt självstyre, att det kunde konstateras att de i stort föll inom det uppdrag som Ansvarskommittén har. I den utsträckning Ansvarskommitténs arbete kunde komma att förutsätta ändringar i regeringsformen eller i andra författningar av konstitutionell natur borde dessa emellertid hanteras inom ramen för Grundlagsutredningens författningsöversyn. Regeringen avsåg i sådant fall att genom tilläggsdirektiv komplettera kommitténs uppdrag.

Utskottet behandlade motioner om lagprövning och inrättande av en författningsdomstol i betänkande 2007/08:KU14. Utskottet ansåg att resultatet av Grundlagsutredningens arbete borde avvaktas och avstyrkte de föreliggande motionerna.

Utskottets ställningstagande

Enligt utskottets uppfattning bör resultatet av Grundlagsutredningens arbete och beredningen av Ansvarskommitténs förslag avvaktas. Utskottet avstyrker med hänvisning till detta motion 2008/09:K271 yrkandena 3–6.

Domares ställning

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker en motion (s) om översyn av domares anställningsskydd med hänvisning till Grundlagsutredningens arbete och beredningen av dess förslag.

Motionen

I motion 2008/09:K282 anför Hans Hoff m.fl. (s) att Grundlagsutredningen bör kompletteras med en översyn av reglerna för lämplighetsbedömning av domare att döma i olika mål. Motionärerna anser att det för rättsväsendets förtroende och för rättssäkerheten är viktigt att den som i sin yrkesutövning är satt att döma över andra själv är ett föredöme. Det måste därför ställas höga krav på en domare i fråga om laglydnad och omdöme. I Grundlagsutredningen behandlas en del frågor om domstolarna, och domarnas långtgående anställningsskydd borde enligt motionärerna också ses över.

Bakgrund

Föreskrifter om ordinarie domares oavsättlighet finns i 11 kap. 5 § regeringsformen. Den som har utnämnts till ordinarie domare får skiljas från tjänsten endast om domaren genom brott eller grovt eller upprepat åsidosättande av tjänsteåliggande har visat sig uppenbarligen olämplig att inneha tjänsten, eller om domaren har uppnått gällande pensionsålder eller annars enligt lag är skyldig att avgå med pension. Om domaren har skilts från tjänsten genom beslut av en annan myndighet än domstol, ska han eller hon kunna påkalla domstols prövning av beslutet. Detsamma gäller beslut varigenom en ordinarie domare har avstängts från utövning av sin tjänst eller ålagts att undergå läkarundersökning. Om det påkallas av organisatoriska skäl, får den som har utnämnts till ordinarie domare förflyttas till en annan jämställd domartjänst.

Frågor om avskedande, avstängning och skyldighet att undergå läkarundersökning prövas av en särskild nämnd, Statens ansvarsnämnd.

Domare som inte är ordinarie i grundlagens mening har inte det grundlagsskydd mot avskedande osv. som paragrafen ger ordinarie domare.

Som redovisats ovan ingår det i Grundlagsutredningens uppdrag att undersöka om det finns behov av att tydliggöra domstolarnas roll i det konstitutionella systemet. Ett nytt särskilt kapitel skulle kunna markera domstolarnas särställning i förhållande till andra myndigheter, innehålla förklaringar om domarnas oberoende och oavsättlighet, ge uttryck för domstolarnas roll i det konstitutionella systemet samt möjligen också översiktligt beskriva deras förhållande till EG-domstolen och Europadomstolen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att resultatet av Grundlagsutredningens arbete och beredningen av dess förslag bör avvaktas. Utskottet avstyrker därmed motion 2008/09:K282 (s).

Motioner som bereds förenklat

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker en rad motionsyrkanden i frågor som har behandlats tidigare under mandatperioden.

Jämför särskilda yttrandena 1 (v) och 2 (mp).

I betänkandet behandlas motionsförslag som rör samma eller i huvudsak samma frågor som utskottet har behandlat under riksmötet 2006/07 i betänkande 2006/07:KU11 Författningsfrågor eller under riksmötet 2007/08 i betänkande 2007/08:KU14 Författningsfrågor, somliga i båda. Vissa motionsförslag, som avser innehållet i 1 kap. 2 § eller 2 kap. 15 § regeringsformen har behandlats under riksmötet 2007/08 i betänkande 2007/08:KU11 Fri- och rättighetsskyddsfrågor.

Utskottet avstyrkte de flesta av de aktuella motionerna med hänvisning till Grundlagsutredningens arbete. Riksdagen följde utskottet.

Grundlagsutredningen har ännu inte avslutat sitt arbete. Så kan väntas ske sedan utskottet justerat detta betänkande. Efter det att utredningens arbete avslutats vidtar remissbehandling och beredning av utredningens förslag i Regeringskansliet. Oavsett vilka och hur omfattande förslag utredningens arbete kan komma att resultera i, kan en proposition om grundlagsändringar bli framlagd för riksdagen under nästa riksmöte. Utskottet räknar med att under det riksmötet behandla även motioner som rör ändringar i grundlagen mer ingående än i detta betänkande.

Utskottet ser ingen anledning att nu göra någon annan bedömning än under det förra riksmötet och avstyrker därför motionsförslagen.

Särskilda yttranden

1. Motioner som bereds förenklat, punkt 7 (v)

Marianne Berg (v) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i förslagspunkt 7. När det gäller motionerna 2008/09:K389 yrkandena 2 och 3, 2008/09:So363 yrkande 9 och 2008/09:A355 yrkande 2 om att bestämmelserna i 1 kap. 2 § och 2 kap. 15 § regeringsformen även ska omfatta könsidentitet, står jag givetvis bakom yrkandena men avstår från att reservera mig med hänvisning till Grundlagsutredningens snart avslutade arbete.

2. Motioner som bereds förenklat, punkt 7 (mp)

Mikael Johansson (mp) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i förslagspunkt 7. När det gäller motion 2008/09:A402 yrkande 42, vari anföras att rösträttsåldern bör sänkas till 16 år, står jag bakom yrkandet men avstår från att reservera mig med hänvisning till Grundlagsutredningens snart avslutade arbete.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2008

2008/09:K202 av Rolf Gunnarsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om personval.

2008/09:K203 av Rolf Gunnarsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skilda valdagar.

2008/09:K207 av Rolf Gunnarsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att minska antalet ledamöter i Sveriges riksdag till 249 ledamöter.

2008/09:K217 av Marianne Berg m.fl. (v):

1. Riksdagen beslutar om ändring av vallagen så att rösträtt till riksdagen följer samma system som rösträtt i kommunalvalen gällande den s.k. treårsregeln.
2. Riksdagen beslutar om ändring av vallagen så att rösträtt gäller fr.o.m. det år man fyller 18 år.

2008/09:K221 av Andreas Norlén och Annicka Engblom (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att låta statschefen överta de uppgifter som enligt 6 kap. 2 § första stycket regeringsformen i dag åvilar talmannen i samband med att statsminister ska utses.

2008/09:K222 av Sten Bergheden (m):

Riksdagen tillkännager för riksdagsstyrelsen som sin mening vad som anförs i motionen om att minska antalet ledamöter i Sveriges riksdag.

2008/09:K234 av Lennart Pettersson och Johan Linander (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om valresultatets återspeglning av representationen i kommunfullmäktige.

2008/09:K235 av Betty Malmberg (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa metoder med syfte att förbättra kvaliteten i valdebatten och att väljarna bör ges möjlighet att göra objektiva jämförelser mellan olika partiers valprogram.

2008/09:K236 av Betty Malmberg och Gunnar Axén (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det åter ska vara tillåtet att stryka kandidater från partiers listor.

2008/09:K238 av Finn Bengtsson och Rolf K Nilsson (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om översyn av vallagen i syfte att kunna föreslå ett ökat inslag av personval.

2008/09:K247 av Elisabeth Svantesson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att sänka eller ta bort spärren vid personval till riksdagen.

2008/09:K252 av Lennart Hedquist och Gunnar Axén (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att planmässigt under en tjugoårsperiod minska antalet riksdagsledamöter till 249.

2008/09:K257 av Bertil Kjellberg (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om antalet ledamöter i riksdagen.

2008/09:K267 av Hans Wallmark (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjligheten att stärka statschefens ställning som en partipolitiskt obunden symbol för hela landet.

2008/09:K271 av Stefan Tornberg och Annie Johansson (båda c):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att grundlagsfästa det kommunala självstyret.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inrätta en författningsdomstol.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en första kammare inrättas i riksdagen med representation från regionerna.

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en kompetenskatalog bör upprättas för att förtydliga ansvar och befogenheter för olika beslutsnivåer.

2008/09:K274 av Christin Hagberg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en övergång till republikanskt statskick.

2008/09:K282 av Hans Hoff m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över reglerna för lämplighetsbedömning av domare att döma i olika mål.

2008/09:K287 av Inger Davidson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en ändring av grundlagen så att den person som fyller 18 år under det år som val till riksdag, landsting och kommuner hålls anses röstberättigad.

2008/09:K289 av Thomas Bodström (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om redovisning av partibidrag.

2008/09:K300 av Hans Stenberg och Eva Sonidsson (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om den svenska förvaltningsmodellen.

2008/09:K303 av Bo Bernhardsson och Margareta Persson (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skydd av gemensam egendom.

2008/09:K304 av Staffan Danielsson och Jörgen Johansson (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att göra en översyn av den svenska förvaltningsmodellen med oberoende myndigheter.

2008/09:K309 av Anti Avsan (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utmönstring av oppenbarhetskriteriet.

2008/09:K317 av Johan Löfstrand m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa republik.

2008/09:K319 av Hans Hoff (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om byte av partitillhörighet.

2008/09:K322 av Anna König Jerlmyr och Finn Bengtsson (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att reducera antalet ledamöter till 249.

2008/09:K330 av Birgitta Ohlsson och Fredrik Malm (båda fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att spärrarna i personvalet till riksdagen avskaffas.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att spärrarna i personvalet till kommunfullmäktige avskaffas.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att spärrarna i personvalet till landstingsfullmäktige avskaffas.

2008/09:K334 av Birgitta Ohlsson m.fl. (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att republik bör införas.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att så länge som monarkin existerar som statskick bör kungen fräntas sin roll som ordförande i Utrikesnämnden.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att så länge som monarkin existerar som statskick bör utländska ambassadörer överlämna sina kreditivbrev hos talmannen eller utrikesministern.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att så länge som monarkin existerar som statskick bör utrikesministern utfärda utnämningssbrev till svenska konsulter utomlands.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att så länge som monarkin existerar som statskick bör statschefsrollen i förhållande till främmande makt utövas av talmannen eller statsministern.

2008/09:K335 av Lage Rahm m.fl. (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en utredning med syfte att avveckla monarkin.

2008/09:K336 av Mats Pertoft m.fl. (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utvidga rösträtten för utländska medborgare som har bott i Sverige i mer än tre år till att även omfatta val till Sveriges riksdag.

2008/09:K341 av Lars-Arne Staxäng m.fl. (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om spärgränserna vid personval för kommun, landsting och riksdag.

2008/09:K361 av Anna Kinberg Batra (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avskaffa personvalsspärren i kommun-, landstings- och riksdagsvalen.

2008/09:K363 av Eva Johnsson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om rösträtt och valbarhet från och med det år man fyller 18 år.

2008/09:K372 av Sten Bergheden (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheten att begränsa tiden till max tolv år i följd som riksdagsledamot.

2008/09:K386 av Mikael Oscarsson (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa utjämningsmandat i val till kommunfullmäktige.

2008/09:K389 av Camilla Lindberg m.fl. (fp, mp, v, c):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en utredning om möjligheten att i skrivningarna i 1 kap. 2 § regeringsformen om arbetet mot diskriminering också nämna könsidentitet.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda en utvidgning av förbudet i 2 kap. 15 § regeringsformen mot diskriminerande lagstiftning till att också omfatta lagstiftning som diskriminerar på grund av sexuell läggning och könsidentitet.

2008/09:K400 av Fredrick Federley (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda ett införande av enmansvalkretsar eller fullt personval vid val till riksdagen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda ett införande av ministerstyre.

2008/09:U323 av Birgitta Ohlsson m.fl. (fp):

14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om målsättningen i 1 kap. 2 § i regeringsformen.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om bestämmelsen om diskriminerande lagstiftning i 2 kap. 15 § regeringsformen.

2008/09:So363 av Josefin Brink m.fl. (v):

9. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till lagändring som innebär att könsidentitet ska inkluderas i 1 kap. 2 § regeringsformen om att det allmänna ska motverka diskriminering.

2008/09:A355 av Josefin Brink m.fl. (v):

2. Riksdagen beslutar att 2 kap. 15 § regeringsformen ska ges följande lydelse: "Lag eller annan föreskrift får ej innebära att någon missgynnas därför att han eller hon med hänsyn till ras, hudfärg, etniskt ursprung, sexuell läggning eller könsidentitet tillhör en minoritet."

2008/09:A402 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp):

42. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att rösträttsåldern bör sänkas till 16 år.